

СТАНОВИЩЕ

От: *доц. д-р Николай Георгиев Цонев*
УНСС, катедра „Икономика на туризма”
Научна специалност „Икономика и управление (туризъм)”

Относно: *дисертационен труд за присъждане на научна степен*
„доктор на науките“ *по научна специалност „Икономика и*
управление (туризъм)” в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Таня Петрова Парушева*
Професор, доктор по икономика
УНСС

Тема на дисертационния труд: *„Нова парадигма на културния*
туризъм в контекста на глобализацията”

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 104/18.01.2021 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът е представил за обсъждане дисертационния си труд в катедра „Икономика на туризма” при факултет „Икономика на инфраструктурата” на УНСС, съгласно чл. 39 от ППЗРАСРБ. Разкриването на процедурата по защита на дисертационния труд е извършено на основание: *решение на КС на катедра „Икономика на туризма” (Протокол № 65 от 15.12.2020) и решение на ФС на факултет „Икономика на инфраструктурата” (Протокол № 12 от 12.01.2021 г.) при УНСС.*

2. Кратка характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е разработен в общ обем от 395 стандартни страници, увод (8 страници), основен текст, изложен в четири глави (300 страници), заключение (5 страници), библиография (16 страници) и приложения (50 страници). Библиографският апарат включва 355

източници, от които 50 на кирилица и 305 на латиница. Основните му части са взаимно свързани и разработени в логическа последователност.

Съдържанието на труда е структурирано в общоприетите норми и изисквания, и съдържа всички необходими реквизити за този тип разработки.

Актуалността на изследваната проблематика намира израз в ефектите на процеса на глобализация и на културния туризъм за успешното устойчиво развитие на световните дестинации, особено сега, в настоящата обстановка на световна пандемия и сериозни проблеми в дейността, развитието и бъдещето на туристическата индустрия. **Значимостта** се проявява в запазването на културното наследство и културната идентичност на страните в глобалния свят.

Културният туризъм оказва икономическо, екологично и социално въздействие върху туристическите дестинации. Той е инструмент за глобално развитие, който постига устойчив икономически растеж. Съвременното масово културно потребление причинява сериозни екологични проблеми и редица икономически и социални противоречия. Темата е изключително *актуална и значима*, тъй като съществува голяма вероятност да изгубим определени видове наследство или да бъдем засипани от други, които ни дават изкривена представа за културата през съответния исторически период.

Обект на изследване в дисертационния труд е културният туризъм като сектор на глобалната туристическа индустрия, по-конкретно – избрани обекти и елементи на материалното и нематериалното културно наследство. За **предмет** на изследване е определена новата парадигма на културния туризъм в контекста на глобализацията.

Целта на дисертационния труд е да се анализира и оцени новата парадигма на културния туризъм в контекста на глобализацията, и на тази основа, да се разкрият възможности за бъдещо развитие на устойчив културен туризъм.

Постигането на така поставената цел от автора предопределя решаването на следните **изследователски задачи**:

- теоретичен анализ и изясняване на визията за глобалните трансформации в културата и концепцията за новата парадигма на културния туризъм;
- изследване на ролята на дигитализацията и информационните и комуникационните технологии за устойчиво развитие на културния туризъм;
- проучване на взаимодействието между глобализацията и културната идентичност;

- анализ и оценка на устойчивото развитие на културния туризъм в света, Европа и България;
- анализ и оценка на ролята на Международния фолклорен фестивал „Море от ритми”, град Балчик за популяризиране на регионалната културна идентичност и постигане на устойчив културен туризъм, на основата на резултатите от проведено емпирично изследване;
- разработване на авторов модел за популяризиране на регионалната културна идентичност и постигане на устойчив културен туризъм;
- извеждане на основните тенденции и предизвикателства пред развитието на устойчив културен туризъм;
- разкриване на възможности за бъдещо развитие на устойчив културен туризъм в глобалното пространство.

Основната теза на труда се основава на твърдението, че глобализацията поражда трансформации в развитието на устойчивия културен туризъм. Туристическите дестинации могат да отговорят на предизвикателствата чрез прилагането на съвременни подходи за опазване и съхраняване на културните ресурси за бъдещите поколения.

Потвърждаването на тази теза се осъществява чрез следните **работни хипотези**, доказването или отхвърлянето, на които ще послужи като основа за разработването на авторов модел за популяризиране на регионалната културна идентичност и постигане на устойчив културен туризъм:

Хипотеза 1 – Устойчивият културен туризъм е инструмент за икономическо развитие и повишаване качеството на живот на общностите в глобалното общество.

Хипотеза 2 – Глобализацията спомага за разпространяването на културното многообразие и запазването на културната идентичност.

Хипотеза 3 – Развитието на устойчив културен туризъм стимулира открояването на културните обекти и елементи, характеризиращи всяка общност в глобалния свят.

Хипотеза 4 – Развитието на устойчив културен туризъм насърчава културния обмен между световните дестинации и подобрява укрепването на сътрудничеството и мира в глобалната среда.

Използваният **език и стил** на писане е научен, концептуалната структура на дисертацията е много добре изпълнена. Приложеният инструментариум подпомага нейното изграждане. Включени са таблици, фигури и приложения, които онагледяват допълнително направеното проучване. Впечатление прави и **аргументираният преход** между главите, изложен в логически структурирани изводи и обобщения.

Методологията на изследването е подбрана правилно и е приложена коректно. На база проведените проучвания и изследвания, авторът постига заложената цел и доказва поставената теза.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

В **първа глава** на дисертационния труд, авторът разглежда теоретичните основи на културния туризъм в контекста на глобализацията. Неговият изследователски интерес е насочен към разкриване на съвременните измерения на културния туризъм. Отделил е и специално място на световното наследство, като израз на глобалната култура. Фокусира се вниманието си и върху културния туризъм като фактор за устойчиво икономическо развитие.

Разгледани са доста подробно **дефиниции за културен туризъм** (Таблица 2, стр. 34) от различни световни организации. Описана е **типологията на атракциите** в културния туризъм (Таблица 3, стр. 38, 39), защитавайки твърдението, че правилното управление на културния туризъм спомага за извличането в максимална степен на ползите, които носи за устойчиво развитие.

Авторът е систематизирал различни **принципи и практики** на процеса на управление на културното наследство по свое оригинално виждане (Таблица 4, стр. 55), визирайки управленския процес на културното наследство и практиките за устойчивост. Разгледано и описано е подробно световното културно и историческо наследство, връзката му със съвременното такова, като е акцентирано на бурното развитие на *творческия туризъм*, на *типологията на културния турист*, както и на *дигиталното бъдеще* на културния туризъм.

Във **втора глава** на дисертационния труд се изследват ефектите от глобализацията върху културния туризъм. Дефинирано е културното многообразие, както и новата вълна на мултикултурна имиграция от последните години, на база регионални и религиозни конфликти в различни точки на света.

Описани, класифицирани и подробно са разгледани от автора основните области на **източниците на културни различия**, като идеологията, социализацията, вербалната и невербалната комуникация и социална организация (Фигура 17, стр. 108). Не са пропуснати и другите източници на културните различия – езикът, икономическите и политическите системи, религиозните вярвания, социалните институции, семейните структури, ценностите, нагласите, нравите, обичаите и традициите, естетиката, образованието и материалните елементи, като подробно са описани *специфичните им характеристики* и влиянието им върху начина на мисленето и поведението на хората. Набляга се върху

културното многообразие, че то не може да бъде пренебрегвано, а компаниите в туризма, извършващи дейност в международна среда, трябва да са наясно с културното многообразие на работната им ръка и как да я управляват.

Подчертано е, че ефективното управление на различни в културно отношение хора е от съществено значение за успеха на устойчивото развитие на туризма. Разкрита е *връзката* между културната идентичност и устойчивия културен туризъм. Представен е **нов подход към културната идентичност**, като икономика, базирана на идентичността. Анализирано е влиянието на глобализацията върху културната идентичност. Потърсени са *результатите и последиците* от повишеното търсене на устойчив културен туризъм от потребителите на туристическите продукти (Фигура 22, стр. 130) и засилващата се *културна идентичност*, в следствие на глобализацията и загрижеността на хората за съхранението на своята култура.

В **трета глава** са направени анализ и оценка на устойчивото развитие на културния туризъм в глобалната среда. Изследователският интерес на автора е насочен към проучване на състоянието на старите и новите чудеса на света, и устойчивото развитие на културния туризъм в световен мащаб. Отделено е специално място на устойчивото развитие на културния туризъм в топ 3 дестинации в Европа, според броя обекти на световното наследство под закрилата на ЮНЕСКО. Вниманието е фокусирано върху устойчивото развитие на културния туризъм в България. Направен е обзор и описание на **старите чудеса на света** и са представени и обрисувани **новите седем чудеса на света** (Фигура 33, стр. 182) и тяхното значение за развитието на туризма, за местната и национална икономика. Авторът подкрепя тезата, че кампанията за новите 7 чудеса на света успешно повишава осведомеността, свързана със значението и съхранението на културното наследство. Чудесата на света са високо ценени за тяхната символика, естетически, културни, исторически и природни качества. Смята се, че е в интерес на международната общност чудесата да се запазят за **бъдещите поколения** като израз на глобалната култура. В труда е застъпена тезата, че *списъкът на световното наследство*, съставен от **ЮНЕСКО** е придобил изключителна популярност в последните десетилетия. Мнозина, както и авторът го смятат за „най-ефективния международен правен инструмент за защита на културното и природното наследство“. Включването в списъка на ЮНЕСКО за световно наследство, който признава както природни, така и изградени от човека места, носи публичност и засилен туристопоток за дестинациите, а също така предлага финансова, научна,

образователна и културна помощ, за да стимулира страните да запазят своите обекти на световното наследство. Систематизирани са *обектите под закрилата на ЮНЕСКО* според зона и класификация (Таблица 7, стр. 191), а също така и по държави с брой обекти на световното културно наследство (Графика 2, стр. 192). Авторът е направил и доста прецизен анализ на културния туризъм в **България**, неговите възможности за развитие, перспективи и съчетаването му с друг тип туризъм, и ефекта върху общото икономическо и обществено развитие на туристическата индустрия в България. Прави се извода, че резултатите от извършения **SWOT анализ** дават основание да смятаме, че България *не е достатъчно разпознаваема* като дестинация за културен туризъм на чуждите пазари и на вътрешния пазар, и са изведени конкретни насоки по отношение **рекламата на страната** като дестинация за устойчив културен туризъм:

- Представяне на дестинацията чрез знакови културни обекти и преживявания;
- Синхронизирано представяне на културния туризъм на всички пазари, с цел изграждане на устойчив бранд на туристическа дестинация България;
- По-активно рекламиране на нови пазари, на които страната не е особено популярна като дестинация за културен туризъм;
- Популяризиране на културния туризъм на вътрешния пазар.

В **четвърта глава** се поставя акцент върху основни политики за развитие на устойчив културен туризъм. Вниманието на автора е насочено към актуални тенденции и предизвикателства пред развитието на устойчив културен туризъм, който е анализиран в ролята му на средство за бъдещо устойчиво развитие. Посочени са **принципите на културните политики**, които включват дейности като: *развитие в областта на културата; засилване на конкурентоспособността; креативно предприемачество; развитие на иновативни услуги; подпомагане на интеграцията; инвестиране в културна инфраструктура, подпомагаща туризма и регионалното развитие.*

Поставен е акцент на културната политика върху определянето на *нови приоритети* в областта на изкуствата, културното опазване, защитата на културните ценности и гарантирането на културно многообразие. Във фигура 37, стр. 255, авторът е систематизирал, позовавайки се на Dixbury, N., петте **основни траектории на културното картографиране**, които оказват влияние върху неговите съвременни методологични практики: овластяване и противопоставяне на общността; културна политика; общинско управление; картографиране като художествена практика; академично проучване. Изведени са

дванадесетте принципа, отразяващи общите теми, които възникват пред устойчивото развитие на културния туризъм, предложени от **Европейската асоциация на историческите градове и региони (ЕАИГР)**.

Авторът обобщава, че *културните политики и мерки* са резултат от множество дейности, които е трудно да бъдат изолирани едни от други. Твърди, че това усложнява оценката на тяхното въздействие върху устойчивия културен туризъм и оценката на показателите трябва да се съсредоточи върху *партньорствата*, които се разглеждат като ключови за успеха в увеличаването на достъпа до културни ресурси. Посочени са **основни показатели при създаване на политики** за развитие на устойчив културен туризъм (Фигура 38, стр. 260).

Обърнато е внимание на разработеният от ЕС, **Работен план за култура 2019-2022**, приет на 27 ноември 2018 г. и целта му – да се създаде стратегически и динамичен инструмент, който ще отговаря на текущите политически събития, и който ще прилага ясни принципи и ще определя конкретни приоритети с последователно прилагане. Работният план признава необходимостта от постигане на **устойчивост при управлението на културното наследство**, както и съсредоточаването му върху прилагането на всеобхватен стратегически подход, основан на *опазването, съхраняването, защитата, научните изследвания, образователните дейности и трансферът на знания и финансирането на дейности, свързани с културното наследство*. Отбелязано е, че важна стъпка в предприетите европейски политики по повод съхраняването на културното наследство е създаването на **Europeana** – европейска платформа за културно наследство, като *дигитална система* на Европейската комисия за културно наследство. Чрез Europeana гражданите, културните и творческите индустрии могат да имат достъп до европейската култура за възможно най-голямо разнообразие от цели.

Позовавайки се на изследването на ATLAS, авторът идентифицира и множество **качествени промени в търсенето** и наблюдаващото се общо насочване към нови области на културата, особено към *популярни и нематериални форми*, както и доказателства за културно потребление, при което хората комбинират форми на „висока” и „популярна” култура през свободното си време. Посочени са също така предизвикателствата и тенденциите за развитието на устойчивия културен туризъм в променящата се обстановка в глобален мащаб.

Изложените по-горе научни и научно-приложни резултати, дават основание за извода, че *целта* на дисертационния труд е **постигната**, а

поставените *конкретни изследователски задачи* са **изпълнени**. Основната *изследователска теза и работните хипотези* са **доказани**.

На база на направените обобщения и анализи, може да се подчертаят няколко основни **извода**:

- устойчивият културен туризъм е съществен инструмент за **икономически растеж** и повишаване качеството на живот на глобалното общество. Той е фактор за *устойчиво развитие* на дестинациите, предвид предимствата на многообразието от уникалните им ресурси;

- устойчивият културен туризъм представлява най-добрият модел за *местно развитие* на туризма в световен мащаб. Той се основава на автентичните характеристики на дестинациите и елементите на културната им идентичност. Приложението му има потенциала да създаде **интегрирана глобална общност**, белязана от единство и плурализъм.

Авторът прави извода, че културното наследство на държавите и общностите е безспорен признак за тяхната **регионална идентичност** и че повече от всякога, то е отворено и предназначено за всеобщо потребление. Съхранението му за *бъдещите поколения* и повишаването на информираността за чужди култури, придават истински смисъл на **устойчивостта** в развитието на културния туризъм. Чрез него може да бъде открито значението на *културата като ресурс*, който се използва за постигане на дългосрочен *междукултурен диалог*. Въз основа на направените анализи, изводи и препоръки, може да се обобщи, че **глобализацията** катализира фундаментална промяна в парадигмата на сектора за постигане на устойчив културен туризъм.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В дисертационния труд могат да се открият следните **приноси**:

Научното изследване се характеризира с научен и научно-приложен характер. Анализираният въпрос за новата парадигма на културния туризъм в контекста на глобализацията са слабо разгледани в българската специализирана научна литература. Разработката допринася за обогатяване на теоретичното познание чрез изведените **авторови дефиниции** на понятията „култура“, „устойчив културен туризъм“ и „дигитализация в устойчивия културен туризъм“, и тяхната специфика.

Разработеният **авторов модел** за популяризиране на регионалната културна идентичност и постигане на устойчив културен туризъм може да бъде приложен във всеки регион спрямо конкретните условия. Разкритите **възможности за бъдещо развитие** на устойчив културен туризъм в глобалното пространство насърчават културния обмен между световните дестинации и подобряват укрепването на сътрудничеството и мира.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Представените **38 публикации** – 1 монография, 1 книга, 16 научни статии и 20 научни доклада са пряко свързани с темата на научния труд и отразяват част от получените в него резултати. Кандидатът превишава минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е изготвен на **български и английски език** и представя достоверно и коректно съдържанието на дисертационния труд. В последната част са посочени справка за приносите на автора, списък с публикациите и декларация за академична лоялност.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Дисертационният труд е разработен задълбочено, в логическа последователност. Считам, че изследването притежава безспорни научни достойнства. Разработката съдържа теоретични обобщения и решения на важни научни и научно-приложни проблеми на културния туризъм.

Препоръчвам, в бъдещи изследвания, авторът да анализира повишаващото се въздействие на местното общество и ролята му за постигане на икономически и социални ползи, и осигуряване на финансови ресурси за защита на културното наследство.

8. Заключение

Дисертационният труд е разработен в съответствие с нормативните изисквания за присъждане на научната степен „доктор на науките“, отразени в Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), на Правилника за неговото приложение, приет от Министерски съвет и на Правилника за организацията и провеждането на конкурси за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в УНСС.

Въз основа на посочените в становището достойнства на дисертационния труд, творческите постижения на автора, научните и научно-приложни приноси, считам, че дисертационният труд на тема: „**НОВА ПАРАДИГМА НА КУЛТУРНИЯ ТУРИЗЪМ В КОНТЕКСТА НА ГЛОБАЛИЗАЦИЯТА**“ отговаря на изискванията за присъждане на научна степен „доктор на науките“ и изразявам своето категорично положително становище „**ЗА**“ присъждане на научна степен „доктор на науките“ на проф. д-р Таня Петрова Парушева по научна специалност „Икономика и управление (туризъм)“.

08.02.2021 г.
гр. София

Изготвил:
(доц. д-р Николай Цонев)

STATEMENT

From: *Assoc. Prof. Dr. Nikolay Georgiev Tsonev*
UNWE, Department “Economics of Tourism”
Scientific specialty “Economics and Management (Tourism)”

Regarding: *Dissertation for awarding a scientific degree “Doctor of Science”*
in the scientific specialty “Economics and Management
(Tourism)”.

Author of the dissertation: *Tanya Petrova Parusheva*
Professor, Doctor of Economics
UNWE

Dissertation theme: *“A new paradigm of cultural tourism in the*
context of globalization”

Grounds for the statement: participation in the composition of the scientific jury for the defense of the dissertation according to Order № 104 / 18.01.2021 of the Rector of UNWE.

1. Information about the author

The author presented for discussion his dissertation in the Department of Economics of Tourism at the Faculty of Economics of Infrastructure of UNWE, according to Art. 39 of Regulations for the implementation of the law on the development of the academic composition in the Republic of Bulgaria (RILDACRB). The disclosure of the procedure for defense of the dissertation was made on the basis of: *decision of the Departmental Council of the Department of Tourism Economics (Minutes № 65 of 15.12.2020) and decision of the Faculty Council of the Faculty of Infrastructure Economics (Minutes № 12 of 12.01.2021) at the University of National and World Economy.*

2. Overall assessment of the dissertation

The presented paper has a total volume of 395 pages, organized in 4 chapters (300 pages), an introduction (8 pages), a conclusion (5 pages), bibliography (16 pages) and appendices (50 pages). The bibliography includes

355 sources, 50 of which in Cyrillic and 305 in Latin. Its main parts are interconnected and developed in a logical sequence.

The content of the dissertation is structured in the general norms and requirements and contains all the necessary requisites for this type of scientific work.

The relevance of *the studied issues* is reflected in the effects of globalization and cultural tourism on the successful sustainable development of world destinations, especially now, in the current global pandemic environment and serious problems in the activities, development and future of the tourism industry. **The importance** is manifested in the preservation of the cultural heritage and cultural identity of the countries in the global world.

Cultural tourism has an economic, environmental and social impact on tourism destinations. It is a tool for global development that achieves sustainable economic growth. The contemporary mass cultural consumption causes serious environmental problems and a number of economic and social contradictions. The topic is extremely *relevant and significant*, as there is a high probability that certain types of heritage can be loosed or overwhelmed by others, which give us a distorted view of the culture during the relevant historical period.

The object of research in the dissertation is the cultural tourism as a sector of the global tourism industry, in particular – selected sites and elements of tangible and intangible cultural heritage. **The subject** of research is the new paradigm of cultural tourism in the context of globalization.

The aim of the dissertation is to analyze and evaluate the new paradigm of cultural tourism in the context of globalization, and on this basis, to reveal opportunities for future development of sustainable cultural tourism.

In order to achieve the set by the author goal, the following **research tasks** need to be completed:

- theoretical analysis and clarification of the vision for the global transformations in the culture and the concept for the new paradigm of the cultural tourism;
- study of the role of digitalization and information and communication technologies for sustainable development of cultural tourism;
- exploring the interaction between globalization and cultural identity;
- analysis and assessment of the sustainable development of cultural tourism in the world, Europe and Bulgaria;
- analysis and evaluation of the role of the International Folklore Festival “Sea of Rhythms” (Balchik) for the promotion of regional cultural identity and achieving sustainable cultural tourism, based on the results of an empirical study;

- development of an author's model for popularization of the regional cultural identity and achievement of sustainable cultural tourism;
- outlining the main trends and challenges for the development of sustainable cultural tourism;
- revealing opportunities for future development of sustainable cultural tourism in the global space.

The main thesis of the work is based on the statement that globalization causes transformations in the development of sustainable cultural tourism. Tourism destinations can meet the challenges by applying modern approaches to preserve cultural resources for future generations.

This thesis confirmation is carried out through the following **working hypotheses**, the proof or rejection of which will serve as a basis for the development of an author's model for popularization of the regional cultural identity and achievement of sustainable cultural tourism:

Hypotesys 1 – Sustainable cultural tourism is a tool for economic development and improving the quality of life of communities in global society.

Hypotesys 2 – The globalization contributes to the spread of cultural diversity and the preservation of cultural identity.

Hypotesys 3 – The development of sustainable cultural tourism stimulates the highlighting of the cultural sites and elements that characterize each community in the global world.

Hypotesys 4 – The development of sustainable cultural tourism promotes cultural exchange between world destinations and improves the strengthening of cooperation and peace in the global environment.

The **language and style of writing** used are scientific, the conceptual structure of the dissertation is very well executed. The used scientific tools support its construction. Tables, figures and appendices are included, which further illustrate the research done. The **reasoned transition** between the chapters, presented in logically structured conclusions and summaries, is also impressive.

The research methodology was chosen and applied. On the basis of the conducted researches and studies, the author achieves the set goal and proves the set thesis.

3. Evaluation of the obtained scientific and scientific-applied results

In the **first chapter** of the dissertation, the author considers the theoretical foundations of cultural tourism in the context of globalization. His research interest is focused on revealing the modern dimensions of cultural tourism. It has also given a special place to the world heritage, as an expression of global culture. He also focused on cultural tourism as a factor for sustainable economic development.

Detailed analysis of the **definitions of cultural tourism** (Table 2, p. 34) from various world organizations is made. **The typology of attractions** in cultural tourism is described (Table 3, pp. 38, 39), defending the statement that the proper management of cultural tourism helps to maximize the benefits it brings for sustainable development.

The author has systematized various **principles and practices** of the process of cultural heritage management in his own view (Table 4, p. 55), referring to the management process of cultural heritage and sustainability practices. The world cultural and historical heritage, its connection with the modern one is considered and described in detail, emphasizing the rapid development of *creative tourism*, the *typology of cultural tourist*, as well as the *digital future* of cultural tourism.

In chapter two of the dissertation the effects of globalization on cultural tourism are examined. The cultural diversity is defined, as well as the new wave of multicultural immigration in recent years, based on regional and religious conflicts in different parts of the world.

The main areas of **the sources of cultural differences**, such as ideology, socialization, verbal and non-verbal communication, and social organization, are described, classified, and analyzed in detail by the author (Figure 17, p. 108). The other sources of cultural differences are not missed – language, economic and political systems, religious beliefs, social institutions, family structures, values, attitudes, morals, customs and traditions, aesthetics, education and material elements, describing in detail their *specific characteristics*. and their influence on the way people think and behave. The emphasis is on **cultural diversity**, which cannot be ignored, and tourism companies operating in an international environment need to be aware of the cultural diversity of their workforce and how to manage it.

It is emphasized that the effective management of culturally diverse people is essential for the success of sustainable tourism development. The *connection* between cultural identity and sustainable cultural tourism is revealed. **A new approach to cultural identity** as an identity-based economy is presented. The influence of globalization on cultural identity is analyzed. *The results and consequences* of the increased demand for sustainable cultural tourism by consumers of tourism products (Figure 22, p. 130) and the growing *cultural identity*, due to globalization and people's concern for the preservation of their culture, are sought.

In the **third chapter** an analysis and assessment of the sustainable development of cultural tourism in the global environment are made. The author's research interest is focused on the study of the state of the old and new wonders of the world, and the sustainable development of cultural tourism

worldwide. A special place is given to the sustainable development of cultural tourism in the top 3 destinations in Europe, according to the number of World Heritage sites under the protection of UNESCO. The focus is on the sustainable development of cultural tourism in Bulgaria. An overview and description of the **old wonders** of the world is made and the **new seven wonders of the world** are presented and described (Figure 33, p. 182), and their significance for the development of tourism for the local and national economy. The author supports the thesis that the campaign for the new 7 Wonders of the World successfully raises awareness related to the importance and preservation of cultural heritage. The wonders of the world are highly valued for their symbolism, aesthetic, cultural, historical and natural qualities. It is believed that it is in the interest of the international community to preserve miracles for **future generations** as an expression of global culture. The author argues that the *UNESCO World Heritage List* has gained immense popularity in recent decades. Many, as well as the author, consider it “*the most effective international legal instrument for the protection of cultural and natural heritage*”. The inclusion in the UNESCO World Heritage List, which recognizes both natural and man-made sites, brings publicity and increased tourist flow to destinations, as well as offers financial, scientific, educational and cultural assistance to encourage countries to preserve their world heritage sites. *The sites under the protection of UNESCO* are systematized according to zone and classification (Table 7, p. 191), as well as by countries with the number of sites of world cultural heritage (Chart 2, p. 192). The author has made a very precise analysis of cultural tourism in **Bulgaria**, its development opportunities, prospects and its combination with other types of tourism, and the effect on the overall economic and social development of the tourism industry in Bulgaria. It is concluded that the results of the **SWOT analysis** give reason to believe that Bulgaria is *not sufficiently recognizable* as a destination for cultural tourism in foreign markets and the domestic market, and specific guidelines for **advertising the country** as a destination for sustainable cultural tourism are given:

- Presentation of the destination through significant cultural sites and experiences;
- Synchronized presentation of cultural tourism in all markets, in order to build a sustainable brand of tourist destination Bulgaria;
- More active advertising in new markets where the country is not very popular as a destination for cultural tourism;
- Promotion of cultural tourism on the domestic market.

In chapter four the main focus is on basic policies for the development of sustainable cultural tourism. The author's attention is concentrated on current trends and challenges for the development of sustainable cultural tourism,

which is analyzed in its role as a tool for future sustainable development. **The principles of cultural policies** are indicated, which include activities such as: *development in the field of culture; strengthening competitiveness; creative entrepreneurship; development of innovative services; supporting integration; investing in cultural infrastructure supporting tourism and regional development.*

The emphasis of cultural policy is on setting *new priorities* in the field of arts, cultural preservation, protection of cultural values and guaranteeing cultural diversity. In Figure 37, p. 255, the author has systematized, referring to Duxbury, N., **the five main trajectories of cultural mapping** that influence his contemporary methodological practices: empowerment and opposition to the community; cultural policy; municipal government; mapping as an artistic practice; academic study. The *twelve principles* reflecting the common themes that arise in the sustainable development of cultural tourism, proposed by the **European Association of Historic Cities and Regions (EAHGR)**, are set out.

The author summarizes that *cultural policies and measures* are the result of many activities that are difficult to isolate from each other. He argues that this complicates the assessment of their impact on sustainable cultural tourism and that the evaluation of indicators should focus on *partnerships*, which are seen as key to success in increasing access to cultural resources. **The main indicators for creating policies** for the development of sustainable cultural tourism are indicated (Figure 38, p. 260).

Attention is drawn to the EU **Work Plan for Culture 2019-2022**, adopted on 27 November 2018, and its goal – to create a strategic and dynamic tool that will respond to current political events, and which will apply clear principles and will set specific priorities with consistent implementation. The work plan recognizes the need to achieve **sustainability in the management of cultural heritage**, as well as its focus on implementing a comprehensive strategic approach based on the *conservation, preservation, protection, research, education and knowledge transfer and funding of cultural activities. heritage*. It is noted that an important step in the European policies regarding the preservation of cultural heritage is the creation of **Europeana** – an European platform for cultural heritage, as a *digital system* of the European Commission for cultural heritage. Through Europeana, citizens, cultural and creative industries can access European culture for as wide range of purposes as possible.

Referring to the ATLAS study, the author identifies a number of **qualitative changes in demand** and the observed general focus on new areas of culture, especially *popular and intangible forms*, as well as evidence of cultural consumption in which people combine forms of “*high*” and “*popular*”

culture in his spare time. The challenges and trends for the development of sustainable cultural tourism in the changing environment on a global scale are also highlighted.

The above scientific and scientific-applied results give grounds for the conclusion that *the goal* of the dissertation has been **achieved**, and the *specific research tasks* have been **fulfilled**. The *main research thesis and working hypotheses* are **proven**.

Based on the summaries and analyzes made, several main **conclusions** can be highlighted:

- The sustainable cultural tourism is an essential tool for **economic growth** and improving the quality of life of global society. It is a factor for the *sustainable development* of destinations, given the benefits of the diversity of their unique resources.

- The sustainable cultural tourism is the best model for *local tourism development* worldwide. It is based on the authentic characteristics of the destinations and the elements of their cultural identity. Its application has the potential to create an **integrated global community** marked by unity and pluralism.

The author concludes that the cultural heritage of states and communities is an indisputable sign of their **regional identity** and that more than ever, it is open and intended for universal consumption. Preserving it for *future generations* and raising awareness of foreign cultures give real meaning to **sustainability** in the development of cultural tourism. It can highlight the importance of *culture as a resource* used to achieve long-term *intercultural dialogue*. Based on the analyzes, conclusions and recommendations, it can be concluded that **globalization** catalyzes a fundamental change in the paradigm of the sector to achieve sustainable cultural tourism.

4. Evaluation of scientific and scientific-applied contributions

The following **contributions** can be highlighted in the dissertation:

The scientific research is characterized by scientific and applied character. The analyzed issues for the new paradigm of cultural tourism in the context of globalization are poorly studied in the Bulgarian specialized scientific literature. The dissertation contributes to the enrichment of the theoretical knowledge through the derived **author's definitions** of the terms “culture”, “sustainable cultural tourism” and “digitalization in sustainable cultural tourism”, and their specifics.

The developed **author's model** for popularization of the regional cultural identity and achievement of sustainable cultural tourism can be applied in each region according to the specific conditions. The **opportunities opened for the future development** of sustainable cultural tourism in the global space promote

cultural exchange between world destinations and improve the strengthening of cooperation and peace.

5. Evaluation of the dissertation publications

The presented **38 publications** – 1 monograph, 1 book, 16 scientific articles and 20 scientific papers are directly related to the topic of the dissertation and reflect some of the results obtained in it. The applicant exceeds the minimum national requirements under Art. 2b, para. 2 and 3 of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (LDASRB).

6. Evaluation of the Autoreferat

The autoreferat is prepared in **Bulgarian and English** and presents accurately and correctly the content of the dissertation. The last part contains a reference to the author's contributions, a list of publications and a declaration of academic loyalty.

7. Critical remarks, recommendations and questions

The dissertation is developed in depth, in a logical sequence. I believe that the study has indisputable scientific merits. It contains theoretical summaries and solutions of important scientific and scientific-applied problems of cultural tourism.

I recommend, in future research, that the author analyze the increasing impact of local society and its role in achieving economic and social benefits, and the provision of financial resources for the protection of cultural heritage.

8. Conclusion

The dissertation is developed in accordance with the normative requirements for awarding the scientific degree “Doctor of Science”, reflected in the Law for development of the academic staff in the Republic of Bulgaria (LDASRB), the Regulations for its application, adopted by the Council of Ministers and the Regulations for the organization and the holding of competitions for obtaining scientific degrees and for holding academic positions at the University of National and World Economy.

Based on the merits of the dissertation indicated in the statement, the author's creative achievements, scientific and scientific-applied contributions, I believe that the dissertation on the topic: “A NEW PARADIGM OF CULTURAL TOURISM IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION” meets the requirements for the award of the scientific degree “Doctor of Science” and I express my categorical positive opinion “YES” for awarding the scientific degree “Doctor of Science” to Prof. Dr. Tanya Petrova Parusheva in the scientific specialty “Economics and Management (Tourism)”.

08.02.2021

Sofia

Prepared by:

(Assoc. Prof. Dr. Nikolay Tsonev)